

Reykjavík 7. október 2015

Efni: Umsögn um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2. mál

Ágætu nefndarmenn í efnahags- og viðskiptanefndar,

Samtök ferðaþjónustunnar (Samtökin) hafa farið yfir frumvarp um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps, 2. mál og eru með eftirfarandi athugasemdir.

Áfengisgjald og virðisaukaskattur

Samtökin fagna boðuðum breytingum á áfengisgjaldi þar sem sala áfengis færist í neðra þrep virðisaukaskatts og áfengisgjald hækkað á móti. Samtökin eru þess fullviss að þessi aðgerð muni skila sér í auknum tekjum ríkisins.

Samtökin lýsa yfir ánægju með að gerðar eru viðeigandi breytingar á lögum nr. 50/1988 til að fylgja eftir boðaðri inngöngu fólksflutninga og ferðaþjónustu í VSK. kerfið 1.1.2016. Þó er nauðsynlegt að gera enn frekari breytingar þar sem ekki hefur verið tekið tillit til þess umhverfis sem leiðsögumenn búa við.

Ferðaleiðsögn, þ.e. þjónusta ferðaleiðsögumanna, er virðisaukaskattsskyld og fellur undir 24% skatthlutfallið. Í ljósi þessa að ferðaþjónusta fellur að meginstofni til undir 11% skatthlutfallið verður að telja rökrétt að ferðaleiðsögn falli einnig undir 11% hlutfallið. Er þá fyrst og fremst til þess að líta hve ferðaleiðsögn er samtvinnuð annarri ferðaþjónustu og þá sérstaklega farþegaflutningum í afþreyingarskyni, svo sem rútuferðum, hestaferðum, snjósleðaferðum, fjórhjólaferðum, útsýnisferðum, flúðasiglingum og hvalaskoðunarferðum. Slík samtvinnun tveggja þjónustupátta, er falla hvor undir sitt skatthlutfallið, er til þess fallin að valda vandkvæðum í skattframkvæmd. Bæði samræmisrök og skatttæknileg rök standa til þess að ferðaleiðsögn verði felld undir 11% skatthlutfall. Hugtakið ferðaleiðsögn er hér notuð til aðgreiningar frá annars konar leiðsögn, svo sem félagslegri leiðsögn og leiðsögn á svið uppeldis og menntunar.

Í námsskrá leiðsögunáms útgefinni af menntamálaráðuneytinu á árinu 2004 er starfi leiðsögumanna lýst svo:

„Leiðsögumenn eru sérhæfðir þjónustuaðilar við ferðamenn. Starfsvettvangur leiðsögumanna er hópferðabílar, ferðaskrifstofur, upplýsingamiðstöðvar og önnur ferðaþjónustufyrirtæki. Ennfremur fara gönguleiðsögumenn með hópa um helstu gönguleiðir Íslands. Leiðsögumenn sinna einnig afþreyingar- eða áhættuleiðsögn, flúðasiglingum og fjallaklifri. Leiðsögumenn starfa sjálfstætt á vettvangi eftir skipulagi ferðasöluáðila og bera ábyrgð á störfum sínum gagnvart homum. Störf leiðsögumanna eru einkum fólgin í því að fara með erlenda ferðamenn um Ísland. Þeir aðlaga hverja ferð ólíkum þörfum einstaklinga eða hópa. Leiðsögumenn draga fram lífandi myndir af landi og þjóð og tengja saman ólík fræðasvið, s.s. sögu, menningu, jarðfræði, flóru og fámu.“

Með vísan til framangreinds leggja samtökin til breytingu á 14 gr. ofangreinds frumvarps. Lagt er til að frumvarpsgreinin verði í tveimur staflidum og orðist svo:

- Í stað orðanna „þó ekki“ í 8. tölul. 2. mgr. 14. gr. laganna kemur: þ.m.t.
- Við 2. mgr. 14. gr. laganna bætist nýr tölulíður svohljóðandi: Ferðaleiðsögn.

Vörugjöld bílaleigubíla og sérútbúinna bifreiða

Samtökin fara fram á að hækkun vörugjalda á bílaleigubíla og sérútbúnaðar bifreiðar verði afturkölluð. Samtökin leggja til að unnið verði með bilgreininni og bílaleigum að bættu umhverfi sem getur tekið gildi 1. janúar 2017. Þetta er í samræmi við aðrar breytingar sem boðaðar hafa verið á ferðapjónustu og fólksflutningum þar sem gefinn var eins árs aðlögunartími auk tillögu sem miðar að eins árs aðlögunartíma á vsk. skyldu leigubifreiða í fjárlagafrumvarpi 2016. Bílaleigubílar eru til þess fallnir að jafna álag á vegakerfið og dreifa ferðamönnum um landið. Nýir og nýlegir bílar eru öruggari en eldri bílar og betur í stakk búnir að takast á við erfiðar akstursaðstæður hér á landi. Bílaleigur hér á landi búa við erfiðari rekstrarskilyrði í samanburði við bílaleigur í samkeppnislöndum þar sem vaxtastig hér er mun hærra, afföll meiri og gríðarleg samkeppni á takmörkuðum endursöluarkaði. Hvað varðar sérútbúnaðar bifreiðar þá furða samtökin sig á því að vörugjöld slíkra bifreiða séu hækkuð án nokkurra skýringa í fjárlagafrumvarpi eða ofangreindu frumvarpi.

Samtökin harma að fimmta árið af sex síðastliðnum árum sé ráðist til atlögu gegn vörugjöldum bílaleigubíla og þau hækkuð um allt að 60% á næsta ári og allt að 150% árið 2017. Slíkar hækkunarir eiga sér fáar hliðstæður í atvinnulífinu. Rök hækkunarinnar eru rakin í greinargerð fjárlaga ársins 2016 og einnig í greinargerð ofangreinds frumvarps. Rökin eru að mestu byggð á rangfærslum og útúrslutningum sem nánar er farið yfir hér á eftir:

Í fjárlagafrumvarpi ársins 2016 er ástæða hækkunar vörugjalda á bílaleigubíla rakin til eftirfarandi þátta:

- *„Núverandi kerfi felur jafnframt í sér margs konar ójafnræði og röskun á samkeppni, sem birtist m.a. í því að bílar sem njóta ívilnunarinnar eru leigðir innlendum aðilum til lengri tíma.*
 - Þetta er tilhæfulaus fullyrðing og til þess fallin að grafa undan trúverðugleika bílaleigugreinarinnar. Það er ótrúlegt að svona sé sett fram í eins virðulegu skjali og fjárlagafrumvarpið er. Ef um er að ræða dæmi þess að bílaleigur hafa verið að leigja út til lengri tíma bíla sem eru enn á kvöð vegna vörugjalda skv. undanþáguflokki þá þarf að sekta og/eða leyfissvipta viðkomandi bílaleigur en ekki skella því á atvinnugreinina í heild sinni og boða þannig gríðarlega hækkun opinberra gjalda. Að nota orðið ívilnun er einnig villandi fyrir það sem hér um ræðir. Bílaleigubílar eru atvinnutæki og hafa greitt vörugjöld í samræmi við það.
- *„Með vaxandi fjölda ferðamanna hafa umsvif bílaleigna aukist sem og tekjutap ríkissjóðs vegna ívilnunarinnar.“*
 - Vissulega hafa umsvif bílaleigna aukist með auknum fjölda ferðamanna. Hins vegar er það öfugmæli að tekjutap ríkissjóðs hafi aukist enda eru bílaleigubílar atvinnutæki eins og leigubílar, kennslubifreiðar og aðrar atvinnubifreiðar eða önnur atvinnutæki. Það væri að sama skapi mjög einfalt að telja fólki trú um að tekjutap ríkissjóðs af umsvifum í byggingariðnaði sé mikið þar sem ekki eru greidd vörugjöld af krönum. Þá er nauðsynlegt að geta þess að tekjur ríkissjóðs af vörugjöldum bílaleigubíla hafa hækkað úr rúmum 300 milljónum árið 2010 í áætlaðan rúman milljarð árið 2015.

Hagnaður af rekstri bílaleigufyrirtækja er mjög lítill og er eigið fé nánast ekkert eða 2% árið 2013 samkvæmt tölum Hagstofunnar. Boðaðar breytingar á vörugjöldum gera það að verkum að öll afkoma greinarinnar er farin og með vaxandi fjölda ferðamanna verður ekki hægt að mæta fyrirbyggjandi fjárfestingaþörf sem mun leiða til þess að flotinn eldist, gæði rýrna og umferðaröryggi versnar.

Í greinargerð ofangreinds frumvarps kemur eftirfarandi fram:

- „Í 2. tölul. 2. mgr. 5. gr. laganna er hins vegar kveðið á um sérreglu (undanþáguflokk) þegar kemur að vörugjaldi sem lagt er á bifreiðar sem ætlaðar eru til útleigu á bílaleigum“
- Skilja má ofangreinda orðræðu þannig undanþáguflokkur sé eingöngu tilkominn vegna bílaleigubíla. Þetta er enn ein rangfærslan um bílaleigur þar sem vörugjöld leigubifreiða og kennslubifreiða eru reiknuð skv. undanþáguflokki enda eru allar bifreiðar sem falla undir undanþáguflokk vörugjalda atvinnubifreiðar.
- „Undanfarin ár hefur lækkun á vörugjaldi vegna bílaleigubíla sætt nokkurri gagnrýni. Gagnrýnin hefur m.a. komið fram í skýrslum Alþjóðagjaldeyrissjóðsins frá apríl 2014 og OECD frá 2014.“
- Báðar þessar skýrslur benda á margt sem stjórnvöld geta hrint í framkvæmd og eru fyrirbyggjandi hækkanir á vörugjöldum hluti af stærra mengi í því samhengi. Í AGS skýrslunni er tilurð bílaleigubíla sem atvinnutækja viðurkennd, þar sem lagt er til að vörugjöld séu hækkuð um leið og skattleg samkeppnisstaða fólksflutninga þ.m.t. bílaleigubíla sé jöfnuð í sama vsk. þrepi. Fólksflutningar munu fara í lægra þrep virðisaukaskatts, eftir árs aðlögun nú um áramót og fjárlagafrumvarpið gerir einnig ráð fyrir að akstur leigubíla verði vsk. skyldur í lægra þrepi frá 1. janúar 2017, en bílaleigur eru eftir sem áður í hærri skattþrepi virðisaukaskatts. Margar hugmyndir sem geta aukið tekjur ríkissjóðs eru reifaðar í umræddum skýrslum eins og breytingar á veiðigjöldum og afnám virðisaukaskattsívilnana fyrir hópibifreiðar, skip og flugvélar sem eru í rekstri innanlands.

Samtökin hafa í samræðum við stjórnvöld og þingmenn fengið ábendingar um að sveitarfélög reki bílaleigur og að það sé ein af ástæðum þess að vörugjöld bílaleigubíla skv. undanþáguflokki séu litin hornauga. Vissulega eru sveitarfélög eða starfsemi þeim tengd með bílaleiguleyfi en það hlýtur að vara af allt öðrum ástæðum enda eru lög og reglur ásamt leyfisgjaldi sem eiga að koma í veg fyrir misnotkun á vörugjöldum bílaleigubíla.

Hátt hlutfall bílaleigubíla á hverja 1.000 íbúa í samanburði við önnur Norðurlönd

Á hinum Norðurlöndunum er vægi ferðaþjónustu í efnahagslegu samhengi ekki nálægt stöðunni hér á landi. Þannig eru um 3 erlendir ferðamenn á hvern íbúa hér á landi miðað við um 0,5 - 1 á hvern íbúa á hinum Norðurlöndum. Hvað varðar fjölda skráðra bílaleigubíla þá eru þeir um 45 á hverja 1.000 íbúa hér á landi en eru um 4 á hverja 1000 íbúa í Svíþjóð og Noregi. Það sem þau lönd hafa einnig fram yfir Ísland er að endursölumarkaður er miklu stærri. Við kaup á bílaleigubílum hér á landi þurfa bílaleigur að taka tillit til krafna um búnað bíla á takmörkuðum endursölumarkaði. Aðstæður til endursölu bifreiða eru mun erfiðari hér á landi en á öðrum Norðurlöndum, en við hlutfallslega mikinn fjölda bílaleigubíla hér á landi bætast afföll vegna bágborinna vega og mikils aksturs. Einnig búa fyrirtæki á öðrum Norðurlöndum við mun hagstæðari fjármögnun en fyrirtæki hér á landi þar sem vextir eru margfalt hærri.

Bílaleigubílar skila meiru í skatttekjum en aðrir sambærilegir atvinnubílar

Samtök ferðaþjónustunnar hafa gert athugun á því hvað bifreið með 194 gröm í koltvísýringslosun í mismunandi notkunarflokkum skilar í opinber gjöld. Þar kemur í ljós að bílaleigubílar eru að skila talsvert meira af opinberum gjöldum umfram aðrar bifreiðar af sama flokki eða 62% meira en sendibifreið og 72% meira en leigubifreið.

		Ford Transit 350	CO2 194 g/km			
		Talvirði bíls	3.800.000	kr		
		Heimilisbíl 9. samtá	Höðferðabíl 9. samtá	Sendibíl	Bíla leigubíll 9. samtá	Leigubíll 9. samtá
Talvirði		3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000
Vörugjöld		45%	5%	13%	45% (13% hámarks 750.000 kr)	45% (13% hámarks 1.250.000 kr)
Vörugjöld		1.710.000	190.000	494.000	960.000	570.000
Mismunur á samantum flökk og aðvinnutækisflökk		-	1.520.000	1.216.000	750.000	1.140.000
Kaupverði bíls		5.510.000	3.990.000	4.294.000	4.760.000	4.370.000
Miðsæðisáættun á kaupverði		1.300.400	957.600	1.030.560	1.142.400	1.048.800
Samtals kaupverð með VSK		6.810.400	4.947.600	5.324.560	5.902.400	5.418.800
Endurbæturverð eftir 36 mánuði í m.v. 50% af kaupverði		3.416.200	2.473.800	2.662.280	2.951.200	2.709.400
Skatttekjur frá bíli/Þaðstundum						
Skatttekjur af kaupverði		3.032.400	1.147.600	494.000	960.000	570.000
Skatttekjur af sölu		-	478.800	515.280	571.200	1.573.200
Samtals skatttekjur af bíla viðskiptum		3.032.400	1.626.400	1.009.280	1.531.200	2.143.200
Tekjur af notkun bíla (36 mánuð)		-	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.000.000
Útskattur af tekjum		-	0%	14%	24%	0%
Útskattur af tekjum		-	-	1.260.000	2.160.000	-
Helstu skatttekjur af bíla 36 mánaða lífslíma		3.032.400	1.626.400	2.269.280	3.691.200	2.143.200

Ósamræmi við stefnu SAF og stjórnvalda í ferðamálum

Boðaðar breytingar samræmast ekki nýútkominni stefnu SAF og stjórnvalda í ferðamálum en í þeirri stefnu er meðal markmiða að stuðla að jákvæðri upplifun ferðamanna, náttúruvernd, hæfni og gæðum, aukinni arðsemi og dreifingu ferðamanna. Verði boðaðar breytingar að veruleika munu ofangreindum markmiðum vera fórn að þar sem fáfestingar í betri, umhverfisvænni og þægilegri bílaleigubílum verða takmarkaðar.

Samtökin ítreka þá kröfu sem fram kom hér að framan um að bedið verði með að hækka vörugjöld á bílaleigubíla og sérútbúnar bifreiðar þar til heildarendurskodun á vörugjöldum bifreiða hefur farið fram. Nauðsynlegt að gæta jafnræðis og meðhöndla vörugjaldumhverfi bílaleigufyrirtækja með sama hætti og annarra atvinnugreina.

Samtökin fara fram á að eiga fund með efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis til að fara nánar yfir efni þessarar umsagnar. Samtökin áskilja sér einnig rétt til að koma með frekari umsagnir á síðari stigum frumvarpsins.

Virðingarfyllst

F.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

Gunnar Valur Sveinsson